

наша слова

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 27 (1022) 6 ЛІПЕНЯ 2011 г.

215 гадоў з дня нараджэння Яна Чачота

ЧАЧОТ Ян Тадэвушавіч (7.7.1796, в. Малышычы Карэліцкага р-на — 23.8.1847), беларускі паэт, фальклорыст, перакладчык. Скончыў Наваградскую дамініканскую школу (1815). Вучыўся ў Віленскім універсітэце (1815—16). Працаўваў у бюро па ўпарядкованні архіваў князей Радзівілаў (Вільні), на Лепельшчыне і ў бібліятэцы Храптовічаў на Наваградчыне. З 1818 сябрав таварыства філаматаў; для студэнцікіх сходаў пісаў песні, вершы, балады на беларускай і польскай мовах на ўзор народных. Пра набліжанасць шэрагу яго вершаў да ўзроўню нар. песень, многія з якіх пакладзены на музыку Т. Занам, С. Манюшкам, сведчылі «Заспяваем...», «Да пакінцце горла драць», «Што старыя за вар'яты!», «Гэй, сябры, у гурт вясёлы!», «Гэй, малойцы», «Песенька на два галасы», «Неяк ля гаю мы з Зосій лічылі...», «Касец», «Малацьбіты», «Праснічка», «Зязулька», «Прыляцелі саколікі» і інш. Тэмы і вобразы для сваіх твораў чэрпаў з нар. казак, паданні, песень. Фалькл. матывамі прасякнуты створаныя ім у 1818—19 балады «Свіцязь», «Бекеш», «Узногі», «Мышанка», «Калдычэўскі шчупак», «Наваградскі замак», «Падземны звон на горцы ў Пазнявічах», «Радзівіл, альбо Заснаванне Вільні». Напісаныя на польскай мове, яны адзначаны ўжываннем вялікай колькасці беларускіх слоў і выразаў, захаваннем у гістарычных фактаў і падзеяў, зафіксаваных у розных нар. пераказах, міфах, легендах, географічных назвах. Выкарыстаныя фалькл. сюжэты дазваляюць адчуць дух роднай зямлі, засведчыць крэйную ўнутраную адданасць паэта свайму народу, зрошчванне з яго духоўным абліччам. Асно-

ву балады «Бекеш» склала легенда пра Каспара Бекеша — венгерская военачальніка, балады «Наваградскі замак» — нар. паданні пра злачынствы шведскіх захопнікаў на Беларусі ў 1655—60, балады «Падземны звон на горцы ў Пазнявічах» — казачны матыв пра царкву, што правалілася пад зямлю. Балады «Свіцязь», «Калдычэўскі шчупак», «Мышанка» заснаваны на паданнях пра затапленне легендарнага горада Свіцязь, пра шчупака, які быў злойлены ў Свіцязі, а акальцаваны ў суседнім Калдычэўскім возеры, пра ўзнінне назвы ракі Мышанкі і мястечка Мыш. Падставай для балады «Радзівіл, альбо Заснаванне Вільні» паслужыла паданне пра вешчанку Ліздзейку, які растлумачыў Гедзіміну яго сон, у выніку чаго быў заснавана новая сталіца ВКЛ. Тут аўтар абавіраўся не толькі на нар. творчасць, але і на паведамленне з «Хронікі...» польскага гісторыка М. Стрыйкоўскага. Польскі даследчык С. Свірка засведчыў, што ў баладах Ч. «зафіксавана» 12 паданні і казак, 10 матывы з нар. вераванняў і звычаяў, якія пададзены з вялікай да-кладнасцю. Не мяняючы і не

скажаючы фалькл. сюжэты, Ч. пазбягаў іх літаральнага пераказу, проспага кіравання нар. паданні. Нар. легенды і паданні ён напаўніў сваімі назіраннямі, развагамі, фактамі з гісторыі, лірычнымі адступленнямі, цэплым гумарам. Яго творчасць падштурхнула А. Міцкевіча да стварэння балад паводле бел. фалькл. матывів. Збіраў бел. нар. песні, казкі, загадкі, прыказкі і інш. У запісах фалькл. твораў імкнуўся захаваць асаблівасці бел. гаворак, дакладнасць у апісанні нар. звычаяў і абрадаў. У 1837—46 выдаў 6 фалькл. зборнікаў «Сялянскія песні», куды ўвайшлі песні ў перакладзе на польскую мову і ў арыгінале, прыказкі, прымаўкі, слоўнік незразумелых слоў з песені з польскім адпаведнікам і ўласныя бел. вершы. Сярод песен вылучаюцца вялочабныя або велікодныя, юр'еўскія або вясення, купальскія або святыяnskія, калядныя або Божага нараджэння, жніўныя або летнія, дажынкавыя, вясельныя, хрысціянскія або хрысцінныя, дзіцячыя, сірочыя, розныя. У прадмовах да зборнікаў абра-грунтаваў асаблівасці фальклору бел. народа, выкладаў прынцыпы збирання і вывучэння фалькл. і моўнага матэрыялу, укладання фалькл. зборнікаў. Упершыню ў бел. фальклорыстыцы зроблена спроба навуковай класіфікацыі і жанрава-тэматычнага аналізу сабранага фалькл. матэрыялу, ацэнкі вартасці і значэння бел. фальклору ў развіцці нар. літаратуры і культуры. У 1996 выдадзены ў перакладзе на бел. мову нядайна адушканы вялікі цыкл песень-балад Чачота «Спевы пра даўніх ліцвінаў да 1434 года», напісаных на польскай мове ў 1842—44. Месяц таго «Спевы пра даўніх ліцвінаў да 1434 года» надрукаваны ў кнізе С. Судніка «Літва».

12 ліпеня
у межах кампаніі “Будзьма” адбудзеца сустэрча па тэме
“Абарона беларускай мовы на дзяржаўным
узвоўні”

Пачатак а 18 гадзіне. Уваход вольны
Румянцева, 13, г. Менск.

ISSN 2073-7033

9 772 073 703 003 >

140 гадоў з дня нараджэння Паўла Дземідовіча

ДЗЕМІДОВІЧ Павел

Пятровіч (10.07.1871, в. Мікалаеўшчына Стойпецкага р-на — 7.3.1931), этнограф, фальклорыст, краязнавец, педагог. Скончыў Нясвіжскую настаўніцкую семінарыю (1890), Віленскі настаўніцкі інстытут (1897). З 1890 настаўнік у Менскім і Наваградскім паветах, выкладчык настаўніцкай семінарыі ў Выбаргу і педагогічных курсаў у Юр’еве (Тарту). З 1908 супрацоўнік аддзялення этнографіі Таварыства аматараў прыродазнаўства, антрапалогіі і этнографіі пры Маскоўскім універсітэце. З 1915 настаўнік у Віцебску. З 1919 у Менску, арганізатор і загадчык 13-й школы (у вэрасні 1919 рэарганізавана ў Менскую бел. гімназію). З 1920 інструктар і загадчык школьнага аддзела Наркамасветы Беларусі, з 1921 у Менскім інстытуце нар. адукацыі, настаўнік у школах Менска. З 1925 член этнографічнай секцыі Інбелкульты. Даследаваў бел. сямейныя быт, нар. вераванні, фальклор. У адпаведнасці з гадавым кругам земля-

робчага календара падрабязна апісаў абрады і звычайі, пачынаючы ад калядных: вячэра на куццю, варажбá, звязаная з будучым ураджаем і пладнасцю статка, а таксама дзяўчат аба замужкы, хаджэнне з зоркай, ваджэнне «казы», шчадраванне вечарам перед Новым годам, «засіванне» хаты зернем з песнямі, прыгаворамі ў дзень Новага года; прыводзіў калядныя забабоны і павер’і; апісваў ігрышы моладзі, танцы, паказы батлейкі. Падкрэсліваў беднасць бел. сялянства. Пісаў пра выкарыстанне свяцонай вады на Вадохрышча, слабае ў паруцінні з Расіяй бытаванне Масленіцы на Беларусі (успомініў пра бел. масленічны абрад цягнення калодкі), пералічыў традыцыйныя нар. стравы ў Вялікі пост, на Запускі. Адзначыў веснавое свято прылётуту буслоў на Дабравешчанне, першыя выган жывёлы на пашу. Вялікдзень. Апублікаваў вала-

чонная песні “Ішлі, прыйшли валачобнікі”, “Да ляцяць, ляцяць два галубочки” (песня-велічанне сына гаспадара). Падрабязна апісаў абрады памінання памерлых на Радаўніцу, нар. свята Купалле з узорамі купальскіх песен, гулянні моладзі.

Супрацоўнічай з М. Янчуком, М. Доўнар-Запольскім. Апошняму перадаў частку свайго збору фалькл.-этнографічных матэрыялаў.

Вінцку Вячорку - 50

Вінцук (Валянцін)

Рыгоравіч ВЯЧОРКА — беларускі палітык і лідар Партыі БНФ з 1999 па 2007 год.

Валянцін Вячорка нарадзіўся 7 ліпеня 1961 года ў Берасці. Бацька быў дарадцам у эканамічных пытаннях Пятра Машэрава, затым — намеснікам старшыні Дзяржплана БССР.

В. Вячорка скончыў філалагічны факультэт БДУ (1983) і Лінгвістычны інстытут АН БССР (1986). Працаўваў выкладчыкам у Менскім дзяржаўным педагогічным інстытуце і ў Беларускім гуманітарным ліцэі, а таксама журналістам і намеснікам галоўнага рэдактара часопіса «Спадчына».

З 1979 года Вячорка стаў актыўным удзельнікам нацыянальнага руху Беларусі. “и з’яўляўся ініцыятарам некалькіх юнацкіх культурных груп і організацый: «Майстроўня» (1979—1984), «Талака» (1986—1989), Канфедэрцыі беларускіх юнацкіх арганізацый (1988—1989).

Вінцук Вячорка балаваўся ў дэпутаты Вярхоўнага Савета Беларусі XII і XIII

склікання.

У 1988 з’яўляўся адным з заснавальнікаў Беларускага Народнага Фронту «Адраджэнне». Вячорка быў кірауніком камісіі па пра-граммных дакументах і чальцом кіравання партыі. У 1995—1999 гадах ён быў намеснікам старшыні БНФ.

Аўтар і ўкладальнік шэрагу кніжак. Вядомы беларускі мовазнаўца і распрацоўшы беларускага класічнага правапису.

Вінцук Вячорка з’яў-

ляецца заснавальнікам і кірауніком адукацыйнай недзяржайной арганізацыі «Цэнтар “Супольнасць”, а таксама быў старшынём рабочай групы Асамблеі няўрадавых арганізацый Беларусі (1999—2000)

Сяббар Рады ТБМ, старшыня Тапанімічнай камісіі ТБМ.

Вінцук Вячорка валодае некалькімі еўропейскімі мовамі, мае 3 дзяцей — Радаслава, Ружану і Франака. Франак Вячорка — моладзевы лідар і грамадскі дзеяч.

Лазарук Міхась Арсеньевіч – доктар філалагічных навук, прафесар, акадэмік НАН Беларусі (1995 г.), акадэмік Акадэмія педагогічных навук ССР (1982 г.) – зараз гэзета *Расійская Акадэмія адукацыі і яшчэ некаторых менш значных акадэмій*. Член Саюза пісменнікаў Беларусі.

50 год жыцця М.А. Лазарук аддаў справе развіцця народнай асветы нашай краіны.

Любоў да Радзімы і роднай мовы была тым стымулам, які даваў яму сілы для настоўнай, самаадданай, нават самаахвярнай работы на ніве асветы.

Пра яго творчы шлях расказаны і напісана шмат. 75-годдзю М.А. Лазарука былі прысвечаны рэспубліканскія Мемарыяльныя навуковыя чатанні па тэме “Навукова-педагагічная і літаратуразнаўчая спадчына акадэміка М.А. Лазарука” праведзеныя Нацыянальным інстытутам адукацыі 4 кастрычніка 2001 г.

У матэрыялах канферэнцыі асэнсаваны канцептуальныя ідэі і погляды акадэміка, яго роля ў развіцці літаратурнай адукацыі на сучасным этапе.

Пра Міхася Арсеньевіча – чалавека, асобу, творца, які пакінуў па сабе ўдачную памяць, расказваючы яго калегі, супрацоўнікі быўшыя вучні і паслядоўнікі.

Асветлены кожны кірунак шматгадавай педагогічна-навуковай і організацыйнай дзеянасці Міхася Арсеньевіча, паказана, які значны юклад унёс ён у развіццё беларускай літаратуразнаўчай думкі, у тэорыю і практику навучання: выхавання грамадзян нашай дзяржавы сродкамі роднага слова.

Калега М.А. Лазарука, акадэмік В.В. Іашын, падсумоўваючы вынікі працы М.А., піша: “... M.A. Лазарук належыць да тых літаратуразнаўцаў, дзеянасць якіх непасрэдна звязана з педагогікай, тэорыяй і методыкай выкладання літаратуры. Гэтая ўзаемасувязь літаратуразнаўства з педагогікай, навучаннем і выхаваннем знайшла выяўленне ў многіх яго даследаваннях. Вучоны шырокага дыяпазону інтарэсаў М.А. Лазарук унёс вялікі юклад у даследование важнейшых проблем літаратуразнаўства, тэорыі і методыкі выкладання літаратуры. І з'яўлецца аўтарам больш, чым 220 навуковых прац. Сярод іх магнографіі, зборнік, брашуры, літаратурна-крытычныя артыкулы, праграмы, падручнікі (для сярэдняй і вышэйшай школы, якія выдаюцца і пасля яго смерці, Т.К. Лазарук), навуковыя дапаможнікі, некаторыя з іх выкананы ў саўтартстве (М.А. Лазарук і праблемы літарурнай адукацыі ў Беларусі” Мн., 2003 г.).

З 50-ці год працоўнай дзеянасці М.А. Лазарука – 30 год звязаны з Менскім педагогічным інстытутам (зара – Акадэмія педагогічных навук Беларусі імя М. Танка). Тут ён – спачатку студэнт, аспірант, потым выкладчык, дэкан,

Лазарук Міхась Арсеньевіч

5 ліпеня 1926 г. – 14 лістапада 2000 г.

М.А. Лазарук,
Германія, 1946 г.

хлеб, то яго пакідалі для малога, а для астатніх быў хлеб, спечаны з бульбы з нейкімі дабаўкамі – белага колеру.

Калі вярнуўся з турмы бацька, жыццё пачало наладжвацца. Праз некаторы час бацька ажаніўся ў другі раз. У дом прыйшла вясковая працаўтая беларуска. Ад другога шлюбу нарадзілася яшчэ пяцёра дзяцей – 4 дзяўчынкі і хлопчык. Разумная і добрая маці (яе нельга называць мачхай) не падзяляла дзяцей на “маіх” і “не маіх”. Даглядала, любіла і шкадавала ўсіх адолькава.

Дзеці раслі, вучыліся. Міхась старанна і добра вучыўся, цягнуўся да ведаў. “н быў здолны хлопчык – ужо ў школе пачаў складаць вершы. Нешта, нават, друкавала раённая газета. Нядрэнна маляваў, капіраваў карціны, партрэты правадыроў. Асабліва падобным атрымліваўся партрэт Сталіна.

У 1940 годзе Міхась скончыў сямігодку і паступіў у Менскі чыгуначна-механічны тэхнікум. Правучыўся толькі год, бо пачалася вайна. Міхасю пашанцавала выбрацца з пылаўшага пад нямецкімі бомбамі Менска і з вялікімі цяжкасцямі добраца да роднай вёскі. Тут у часы акупацыі ён жыў з бацькамі і працаў на гаспадарца.

У 1944 годзе, калі Случчына была вызвалена з пад акупацыі, Міхасю споўнілася 18 год, і ён быў мабілізаваны ў армію.

Простым шараговым салдатам-сувязніком ён працаваў дарогамі вайны ад Менска да Нямеччыны. Спазнай усе нягody і жахі – мінныя палі, артабстрэлы, цяжкія бай. Асабліва яму запомніліся бай за Заёлаўскімі вышыні пад Берлінам. Не аднойчы смерць была побач. Але Бог сцярог – застаўся жывы. Меў лёгкія кантузіі, застудзіў ногі, што пазней дало сябе знаць. Дзень Перамогі сустрэў у Берліне.

За ўдзел у Вялікай Айчыннай вайне атрымаў шэртар узнагароду, у т.л. ордэн Чырвонай Зоркі і медалі за ўдзел у баях за вызваленне стаўліц дзяржаў Усходняй Еўропы.

У 1947 годзе Міхась дэмабілізаваўся і зноў пайшоў

вучыцца. Экстэрнам здаў экзамены за сярэднюю школу і паступіў на філфак Менскага педінстытута. Вучыўся вельмі сур’ёзна, толькі на выдатна. Пасля заканчэння інстытута паступіў у аспірантуру і ў 1954 годзе паспяхова абараніў кандыдатскую дысертацию па тэме “Творчасць Пімена Панчанкі”. У 1970 годзе абараніў доктарскую дысертацию, якая была прысвечана станаўленню беларускай пазмы ў другой палове XIX – пачатку XX стагоддзя.

Мы з Міхасём Арсеньевічам пражылі разам 50 год. Ажаніліся ў 1950 годзе, яшчэ быў студэнтамі – ён апошні курса інстытута, а я вучылася ў гэтым жа інстытуце на вячэрнім аддзленні і працаўала.

У гады вайны, знаходо-

выкладаў гісторыю беларускай літаратуры. Добра вивучыў польскую мову, многа чытаў, вивучаў і пазнаваў краіну. Калі я прыезджала да яго ў Польшчу, знаёміў мяне з польскімі гарадамі і іх славутасцямі. Як экспкурсавод вадзіў у музеі, тэатры. Работа выкладчыка ва ўніверсітэце ў Польшчы добра аплачвалася. Тут ён зарабіў на першую сваю аўтамашыну, атрымаў міжнародныя праўы, добра кіраваў машынай. За 30 год за рулём ні разу не трапіў у дарожнае здарэнне. Сам даглядаў і рамантаваў, што мог. У Міхася Арсеньевіча была не толькі светлая галава, але і ўмелыя руки. “н мог адрамантаваць амаль усё ў дому, не толькі электра- і радыёпрыборы, нават заглядаваў і ў тэлевізар. Умёў сталярнічаць.

Другі год шлюбу

дзячынцы ў эвакуацыі ў Расіі, я скончыла Маскоўскі палітэхнікум сувязі, атрымала дыплом (з адзнакай) і вярнулася ў Менск. Працаўала тэхнікам у Міністэрстве сувязі і паступіла вучыцца на вячэрніе аддзяленне гістарычнага факультэта Менскага педінстытута. Па заканчэнні інстытута амаль чвэрць стагоддзя (да пенсіі) працаўала бібліографам у Дзяржавай бібліятэцы Беларусі імя У.Л. Леніна (зара – Нацыянальная бібліятэка Беларусі).

Пачыналі сумеснае жыццё з Міхасём мы не з раскошы. Здымалі пакойчик у прыватным доме, дзе пражылі 6 год. Тут у нас нарадзілася двое наших сыноў. Потым нам ад Міністэрства сувязі далі двухпакаўную кватэру, што было для нас вялікай падзеяй. Жылі мы сціпла, на маю невялікую зарплату і стыпендыю Міхася, і яшчэ невялікія ганарары за артыкулы, вершы байкі Міхася, якія з'яўляліся ў друку. Чым мог, дапамагаў бацька Міхася – Арсеній Данілавіч, у якога была свая немалая сям'я.

Калі Міхася Арсеньевіч пачаў працаў на выкладчыкам у інстытуце, жыццё змянілася, паступова наступіў дабрабыт.

У 1959 годзе Міністэрствам вышэйшай адукацыі Міхася Арсеньевіч быў камандзіраваны ў ПНР, працаўшы на кафедры беларускай філалогіі Варшаўскага ўніверсітэта.

лення ў. Акрамя галоўнага – літаратуры, ён цікавіўся гісторыяй, культурай, мастацтвамі розных народаў, а таксама філософіяй, эстэтыкай, нават эрлігіяй і медыцынай. Усяго не пералічыць. Імкнуўсяavalodaць рознымі мовамі.

У жыцці і побыце Міхася Арсеньевіч быў чалавекам з вельмі ціпілымі патрабаваннямі. Выхаваны з маленства ў даволі суровых умовах, ён умеў задавальняцца малым. За абедзеннем сталом ніколі не меў прэтэнзій. Наогул, я часта бачыла, што ён думае не аб страве, якую еў, а зусім пра іншое – вырашае нейкую праблему. Галоўным у яго была работа. Міхася Арсеньевіч вельмі мала клапаціўся пра сваё здароўе – не хапала часу, ды і не любіў ён хадзіць да дактароў. І часам я рабіла гэта за яго –райлася з дактарамі, выпісвалася лекі і шукала іх. Толькі ў апошнія гады, калі ён быў ужо цяжкі хворы, пачаў усур’ёз задумвацца пра здароўе. Вельмі мужна і зацята змагаўся з напаткайшай яго хваробай. І каб не гэтае змаганне, то ён даўно не мог бы хадзіць. А ён не здаваўся: стараўся не дэмантраваць сваю байду.

Міхасю Арсеньевічу катастрофічна не хапала часу, каб паспець зрабіць усё, што ён планаваў. Усё жыццё я чула: у мене работа, работа, работа... Нават, калі яго калі ў бальніцу, ён браў з сабой партфель з кнігамі, паперамі і там знаходзіў магчымасць працаўца. У апошні раз, калі яго забралі ў бальніцу, ён таксама ўзяў з сабой работу, але працаўца якож не змог.

А ў яго засталося яшчэ столькі задуманаў і не зробленага, таго, што павінен быў завяршыць. Але я ўп'янея, што колькі б яму яшчэ ні было дадзена жыць, ён бы ўсяроўна

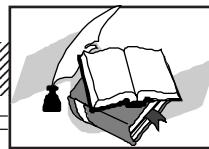
М.А. Лазарук, канец 90-х гадоў

не паспей зрабіць, што хаець. Такім быў М.А. Лазарук – наўгурмஸлівым, працаўтым і мужкім.

Вельмі любіў жыццё, з усімі яго праявамі – радасцямі і бедамі, якія мужна ўмёў пераносіць. Любіў людзей, быў добры да тых, каму патрэбна была дапамога.

Любіў сваю Радзіму – Беларусь і родную матынину мову.

Тамара Лазарук.

Гародня. Першыя вынікі 2011 года.

Скончыўся першы месяц падачы заяў бацькоў у беларускія класы. Якія вынікі?

Кастрычніцкі раён.

На жаль, з 70 бацькоў Кастрычніцкага раёна, якія па звестках аддзела адукацыі жадалі вучыць дзяцей па-беларуску заявы падалі 7 чалавек. “сць спадзяніні, што да канца жніўня ахвотных стане больш. Пералік навучальных установ, дзе пададзены заявы ў першы беларускі клас: Гімназія №4 - 1 (вул. Рэпіна); СШ №19 - 1 (Ласосна); СШ №31 - 1 (Вішнявец); СШ №33 - 1 (вул. Томіна, Славінскага); СШ №34 - 2 (Вішнявец); СШ №35 - 1 (Паўднёвы).

На звестках аддзела базавай школай для адкрыція беларускага класа ў Кастрычніцкім раёне плануецца зрабіць СШ №34. Побач СШ №31 і недалёка СШ №33, СШ №35, дзе таксама ёсць

заявы на вучобу дзетак у беларускім класе. Будзе выдана, калі тыя, хто падаў заявы ў іншыя школы, падтрымаюць спробу стварэння беларускага класа і напішуть заяву ў беларускі клас СШ №34. У мікрараёне “Вішнявец” і “Дзвятойка” для маленъкіх дзетак з бацькамі плануецца пусціць аўтобус “Бацькоўскі маршрут” па звычайных коштах.

Ленінскі раён.

Базавай школай аброна СШ №32, дзе з мінулага года навучаецца ў беларускім класе адна вучаніца. Таму ў другі беларускі клас гэтай школы аб’яўлены дадатковы набор дзетак.

У першы беларускі клас на першае ліпеня пададзена 5 заяў. Гэта наступныя навучальныя ўстановы: Гімназія №6 - 1 (вул. Дзяржынскага, 111); СШ №7 - 1 (вул. Камарова, 15); СШ №32 - 3 (Ліможа, 11).

Тэлефон сакратара школы №32: 41-31-92 (Баярчык Гелена Вацлаваўна).

Завуч пачатковай школы №32: МТС - 787-43-54 (Багдановіч Валянціна Іванаўна).

Прадстаўнік бацькоўскага камітэта па адкрыцію беларускага класа: 70-62-89, пасля 18.00 (Астроўская Аксана).

Тэлефоны начальніка аддзела адукацыі гарвыканкама: 72-05-58, 72-04-02 (Блажэй Сяргей Валер’яновіч).

Тэлефон Кастрычніцкага раённага аддзела адукацыі: 52-05-66 (Аляксандра Ўладзіміраўна).

Тэлефон Ленінскага раённага аддзела адукацыі: 72-10-65 (Аксана Сяргееўна).

Тэлефоны гарадзенскага абласнога ГА “Таварыства беларускай мовы”: Вэлкам - 943-58-09 (Крой Аляксандар Ільіч), МТС-285-93-07 (Буднік Іван Фёдаравіч).

Імпрэза ў ТБК

У суботу, 26 чэрвеня, ў Таварыстве беларускай культуры ў Літве адбылося чаргове мераўпраменства.

Першым выступіў старшыня ТБК спадар Хведар Нюнька, які распавёў аб пачатку Другой Сусветнай вайны. Як вядома, у СССР, дыў і зараз у сучаснай Беларусі, пачаткам вайны лічыцца 22 чэрвень 1941 года. Насамрэч, для нашай тэрыторыі (Захадняя Беларусь) вайна распачалаася значна раней, у верасні 1939 года. І многія беларусы вайну адчулы менавіта тады. Спадар Хведар узгадваў і тыя моманты, што 17 верасня 1939 года беларусы бальшавікоў супраўды сустракалі з кветкамі ў руках як вызваліцеляў. Але пасля зведаўшы іх рэжым, зтым жа энтузіязмам сустракалі немцаў, як чарговых вызваліцеляў. У яго ўспамінах прагучалі карінцы з першых дзён вайны і аб тым, як жыло тады насељніцтва. І вядома, гэтыя ўспаміны, розніліся ад тых, што давала і дае афіцыйная пропаганда. Простаму чалавеку ў тых складаных умовах патрэбна было толькі адно – выжыць. Таму даводзілася шмат прыстасоўвацца пад зменлівія ўлады.

Васіль Быкаў тая фігура, якая можа з’яднаць вакол сябе беларускую нацыю. І, відаць, гэта найбольш вядомы беларускі пісьменнік па-меџамі Беларусі, на творах якога ўзрасло не адно пакаленне людзей з розных краінай.

У чэрвені адзначаліся 115 ўгодкі з дня нараджэння пралата Пятра Татарыновіча, аднаго з найбольш выдатных беларускіх каталіцкіх святароў. Так склаўся яго лёс, што значную частку свайго жыцця ён быў змушаны пражыць па-меџамі Беларусі. Нягледзячы на гэта, вельмі шмат зрабіў для папулярызацыі і захавання Беларусі ў каталіцкім і не толькі свете.

Праплат Пётр Татарыновіч перадусім вядомы як заснавальнік беларускай секцыі Ватыканскага радыё. “н быў і першым рэдактарам гэтай перадачы. Сёння беларуская служба Ватыканскага радыё вяшчае штодня, два разы на суткі. Тады ж, у той далёкі час, яно вяшчала толькі раз на тыдзень.

П. Татарыновіч быў заснавальнікам і выдаўцом беларускага каталіцкага часопіса „Зыніч“. Бікуп Чэслай Сіповіч так пісаў пра гэты часопіс і асобу пралата:

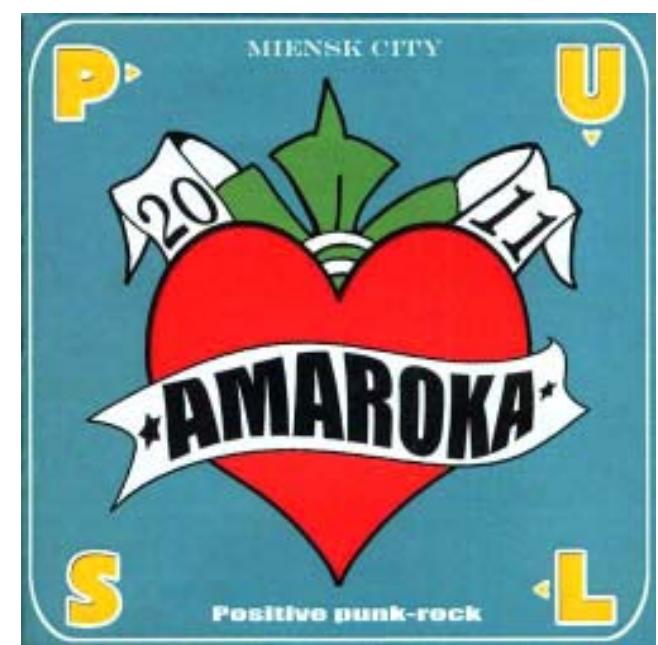
„Зыніч“ – гэта незвычайная з’ява ў гісторыі беларускага друкаванага слова! І гэта не толькі, дзеля мейсца свайго нараджэння, але і дзеля дзяржавы гадоў свайго існавання /1950-1975/, а такжэ і дзеля іншых абставінаў. На працягу блізу 25 гадоў адзін і той самы рэдактар і выдавец, той самы аўтар большасці артыкулаў, ён жа і мастак і калыптор! Хто ж не помніць ксяндза Пятра пахіленага над невялічкай машынай, нервова-задуманага, прыгатавіячага артыкулы ў „Зыніч“ або наступную радыё-перадачу?! Калі яго пыталі, дзе ж рэдакцыя „Зыніча“? “н паказваў на свой пісьмовы столік і казаў з усмешкай: тут! тут! Усё тут і рэдактарства, і выдавецтва, толькі трэба ездіць у друкарню... Італьянцы шмат робяць друкарскіх памылак... Чатыры разы а. Пётр змяніў адрас свайго памешкання ў Рыме, а пры tym мусіў пераносіць і рэдакцыю, і выдавецтва. Усіх выйшла 120 нумароў „Зыніча“. „Зыніч“ адзначаецца прыгожай вонкавай формай, з рознымі застайкамі, абраўкамі, здымкамі. Усё ў гусце “заходні”, можна было б сказаць XIX-га стагоддзя. Быў ён ці адзін раз крытыканы дзеля аўтамістых артыкулаў, дзеля мовы. Не шмат ён меў аўтараў, бо баяліся дасылаць свае артыкулы. Рэдактар змяніў не толькі мову!

Алесь Адамкоўч,
г. Вільня.

На здымку: выступае
Крыстына Балаховіч.

Пульс пазітыўнага панку «Amaroka»

«Amaroka» – «Пульс», Мн., 2011, «Каўчэг».

Спанатрыўшы ў музичным сеціве інфармацыю пра новы рэліз панк-гурта «Amaroka», я насамрэч чакаў паўнафарматнага альбому пасля двух максі-сінглаў, але зноў напаткаў 17-хвілінны недаальбом, які можа прэтэндаваць толькі на месца ў Кінэз Рэкордаў Алівары. Яны ўжо абагналі нават славутую акурат карацелькамі indie-rock-каманду «Indiga», якая мае ў сваім актыве два CD (26-хвілінны «Дні», 2004; 25-хвілінны «Заенка», 2006). І вось вам чвэрць гадзіны «Пульса» ад «Amaroka» – хто меней?

Эра паўнафарматнікаў, відаць, прыйшла дэсю на мяжы 70-80-х, з-за чаго і сапраўдных мегазорак не стала ў рок-н-ролле. Прывычнаў таўкай тэндэнцыі шмат. Ціпер, калі рок-фэны сваім беспардонным спампоўяннем музыкі ў сеціве забіваюць тое, што самі любяць, многія лэйблы перапрафіляваліся на больш выгадны выпуск якіх-небудзь чыпсаў з смакам курыцы, дзе ніводная птушка не пацярпела, дый гурты засцерагаюцца кідаць на рынок плюны маштабны канцепт, бо студыны час каштую не танна: нехта раскручвае сваё імя цераз разавыя інтэрнэт-сінглы, нехта штурмует складанкі, каб на працягу года-двух падрыхтаваць калекцыю вывераных хітоў, да таго ж – ужо на слыху ў публікі.

«Amaroka» знайшла свой шлях, якім за апошнюю пяцігодку здолела выяўіць пэўную дынаміку развіцця. Нейкія песні іхняга пазітыўнага панку я заўважаў яшчэ на розных складанках (згадкі пра гэта трапілі нават у апошнюю маю кнігу «Rock on-line», 2010), а потым і сам рэзэнзаваў ЕР «Trably» ў 2009-м.

У 2010 ужо дачка мая Альдона пісала ў прэсе пра падрыхтоўку новых твораў у адмысловых студыях (гл. часопіс «Верасень» №3, снежань, 2010). Рост выкананчага майстэрства кінуўся на ўвагу нам абодвум. Ці дастатковая таго?

Каб знакаміты лэйбл «BMAgorr» не спыніў у першай пяцігодку новай эры выпуск стылістычных аўдыёэнцы-клападэйяў (hardcore, gar, hard'n'heavy) да нарэшце выдаў коліс запланаваны зборнік «Чыста ріпк!», вартаўных кандыдатаў набралося до дастаткова («Глюкі», «TlustaLusta», «Голая Манашка», «Zatoczka», «Deviation»,

«Кальян», «Мутнае вока», «Blagi Mat...»), і «Amaroka» не была б сярод горшых. Апошні свой рэліз яны запісалі ўжо даволі прыкметнай ваўкавыскай студыі Андрэя Шлыка «Seventh Heaven Records», дзе калісці дэбютаваў прыгаданы гарадзенскі гурт «TlustaLusta». Саўнадатрымаўся насамрэч фірменны, граючы хлопцы really віртуозна, філігранна прапісваючы кожную нотку вакалу (Зміцер Афанасенка), кожны акорд гітары (Аляксей Вінакураў), кожны штуршок пульса (бас Міхала Шэстака ды бубны Ціхана Батуры). Агульны настрой альбома атрымліваецца ў выніку празрыстым, напорыстым, выразна акцэнтаваным, сапраўдым пазітыўным.

Але тэксты, бадай, праста банальныя: «Мы сабраўся ў клубе, будзем каўбасіца», «Я цалую чябе ў рот, ты – мая, а я твой кот» і накшталт таго. Праўда, захапляе іхняе смакаванне беларускага слова ў панку (тексты піша ўсё той жа Афанасенка): для свайго самавыяўлення ён абраў варыянт беларускай лацінкі, якім авалодаў бездакорна. Напрыклад, «Ту імкненія вужнайівай», – сцвярджаеца ў аднайменнай песні. І ніводнай памылкі, нікага блытання чэшскай, англійскай і польскай лацінкі з беларускай. Праўда, агулам у тэкстах буклета пару фактычных памылак адшукаць можна: у загалоўнай песні «Пульс» заходзімісці «вены», якія бацькі нашы «жыламі» называюць. Дый «пытаўся» незразумела што абазначае – ці «спрабаваў», ці «намагаўся», ці вапіш «катаваў сябе». Но ў беларускай мове таго слова

проста няма. І замест «тут усё тады вар’які» лепш было б казаць «па-вар’якцу» (словы нашы, а форма чужая). Але таго, відаць, досыць.

З пяці трэкаў рэлізу мне кінулася на слых дынамічная песня «Лепши дзень», а вось у моладзевым асяроддзі больш на слыху «Наш час». Праўда, не скажу, што гэтак адназначна можна вылучыць тут плюну хітаваць: альбом роўны, тэхнічна збалансаваны, але без нейкіх дзіўных нечаканасцяў. Мне дык увогуле часам здаецца, што я ўсё гэта недзе слухаў. Но і там, на Захадзе, але надта даўно. А калі ж вы пачнече чымсьці здзіўляць слухача, «Amaroka»?

Праўда, мастацкай аздобай вы рэальна здзівілі, прэзентаваўшы ў шыкоўным укладным постары кружлі дасканалы ўзор фотамастацтва Анікі Грапцовай. І хоць гольня музыкі ў гітарах на босую на гуцакама не навінка, бо яшчэ Піт Паўлаў («N.R.M.») выхадзіў на сцэну «Рок-Каранацыі» ў намалёваных на голым целе плямах, але зроблена гэта на вышэйшым мастацкім узроўні. Дый карыкатурныя карцінкі вокладкі вельмі стылёвые, вось толькі надпіс «Positive punk-rock» мяне асабістая бянтэжыць, бо не раз пераконваўся: няма нічога больш змрочнага і нуднага за пазітыўную музыку. Зазвычай там людзям праста няма чаго сказаць слухачу, вось яны і пазітыўнічаюць. У вас думкі часам з’яўляюцца, дык болей злосці, неабыкавасці, і да вас пацягнуцца людзі, якія шукаюць пазітыў.

Вітаўт МАРТЫНЕНКА,
музычны крытык.

У ЛІПЕНІ
ВЫСТАВА БЕЛАРУСКИХ
КНІГІ МУЗЫКІ на Румянцева, 13
ПРАЦУЕ Ў 17.00-19.00
ШТОЧАЦВЕР
Даведкі па тэл. 8-029-6154776

